

Voss knutepunkt – oppsummeringsnotat

Jernbanen har siden den ble etablert på slutten av 1800-tallet vært viktig for utviklingen på Voss. Både industri, turisme og servicenæringer har benyttet seg av jernbanen og bidratt til vekst. I dag er det turisme og service som utgjør de viktigste næringene med i underkant av 900 årsverk.

Bergensbanen er kåret til en av verdens vakreste togreiser, og Voss er en av de viktigste destinasjonene på strekningen. Interessen og satsningen på turisme og reiseliv er stor og bidrar til vekst i hele regionen.

Nasjonal transportplan 2014-2023 legger opp til å styrke utviklinga av kollektivknutepunkt og stamruter for kollektivtrafikken. Gode kollektivknutepunkt er nav i transportsystemet. Godt fungerende knutepunkt bidrar til lett tilgjengelighet, redusert reisetid og flere reiselinker for de reisende. Knutepunktutvikling omfattar infrastruktur og drift, men handler òg om utviklingen av områdene rundt transportknutepunktet. Knutepunktutvikling omfatter som regel ulike forvaltningsnivå og ulike sektorer. Komplekse organisatoriske forhold virker inn på prosessene.

Bakgrunn

I 2007 ble det tatt initiativ til å vurdere mulighetene for starte planleggingen av en utbedring av knutepunktet på Voss stasjon som følge av en svært uholdbar trafikksituasjon. Det var allerede da konflikt mellom antall busser som skulle inn og ut av holdeplassområdet, størrelsen på arealet og måten området er organisert på. Kapasitetsmessig er det ikke mulig å utvide i det området hvor bussene er i dag. Konsekvensen er at det i travle tider på døgnet oppstår uoversiktlige situasjoner med blant annet kødannelser, forsinkelser og dårlig trafikksikkerhet.

På bakgrunn av dette initiativet, ble det etablert et forpliktende samarbeid mellom de fem initiativtakerne: Hordaland fylkeskommune, Statens vegvesen, Jernbaneverket, Voss kommune og ROM Eiendom/NSB. Det ble etablert et prosjekt organisert med en styringsgruppe og en prosjektgruppe med representanter fra alle parter i begge gruppene. Med en beslutningsdyktig styringsgruppe sikret prosjektet seg solid forankring og fremdrift basert på gode faglige innspill fra prosjektgruppa.

Hver av partene forpliktet seg til å delta prosessen med planlegging og utvikling av knutepunktet. Kostnadene ble fordelt likt på de fem partene. I 2011 søkte Hordaland fylkeskommune søkte om planleggingsmidler gjennom KID-ordningen (Kollektivtrafikk i distriktene), og fikk tildelt midler. I søknaden til Samferdselsdepartementet er det lagt vekt på at alle partene er omforent om prosess og framtidig løsning for knutepunktet. Ett sentralt kriterium fra departementet i prioritering av søknader var: «Prosjekter som tester ut modeller for bedre organisering og samordning av offentlig transport i distrikta på lengre sikt, på tvers av sektorgrenser og forvaltningsnivåer».

Mulighetsstudie

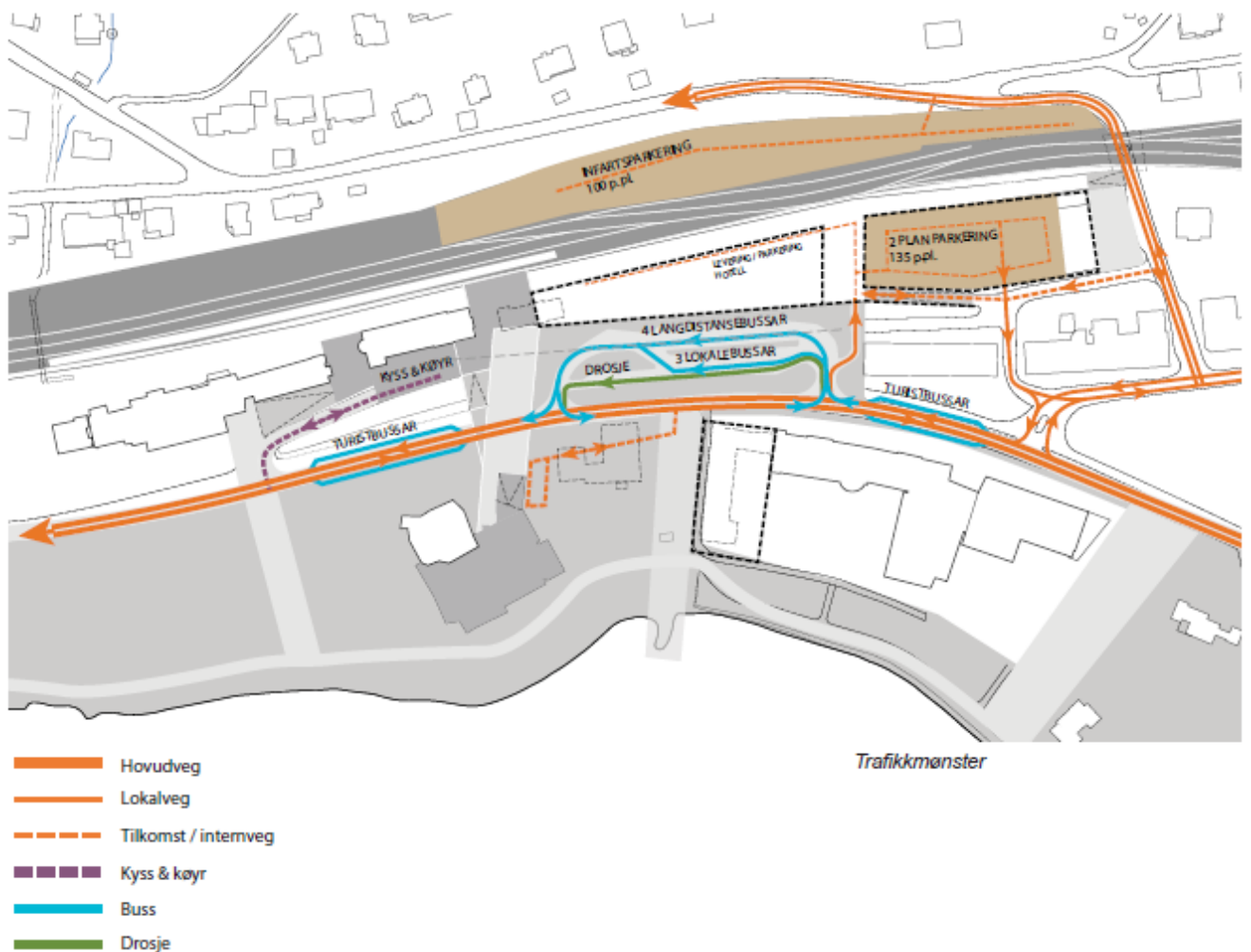
I løpet av 2009-2011 ble det utarbeidet et mulighetsstudie. Dette ble forankret både administrativt og politisk og ble et viktig premissdokument for videre arbeid med reguleringsplan og gjennomføring av et fremtidsrettet og moderne knutepunkt på Voss. Hovedmålene for Voss knutepunkt er hentet fra mulighetsstudiet:

- *Effektivisere og bedre kollektivknutepunktet for å oppnå auka tilgjenge til Voss for alle trafikanter-grupper og leggje til rette for NSB/ bussoperatørane.*
- *Utvikle service- og det kommersielle tilbudet knytt til Voss stasjon og området rundt vekt på hovud-funksjonane i knutepunktet, reiseliv og kultur.*

- Leggje til rette for eigdomsutvikling og effektiv arealutnytting innanfor planområdet. Dette skal støtte opp om kollektivknutepunktet og Voss som reisedestinasjon med etablering av nytt hotell, gondolbane og kulturhus.

I samme tidsperiode ble også viktige premisser og forutsetninger for prosjektet avklart:

- Vossapakko ble vedtatt i oktober 2009. Her ble det satt av midler til å legge E16 i tunnel utenfor sentrum
- JBV vedtok å oppgradere infrastruktur på stasjonen med blant annet ny kulvert og midtplattform. Arbeidet ble avsluttet i løpet av 2014.

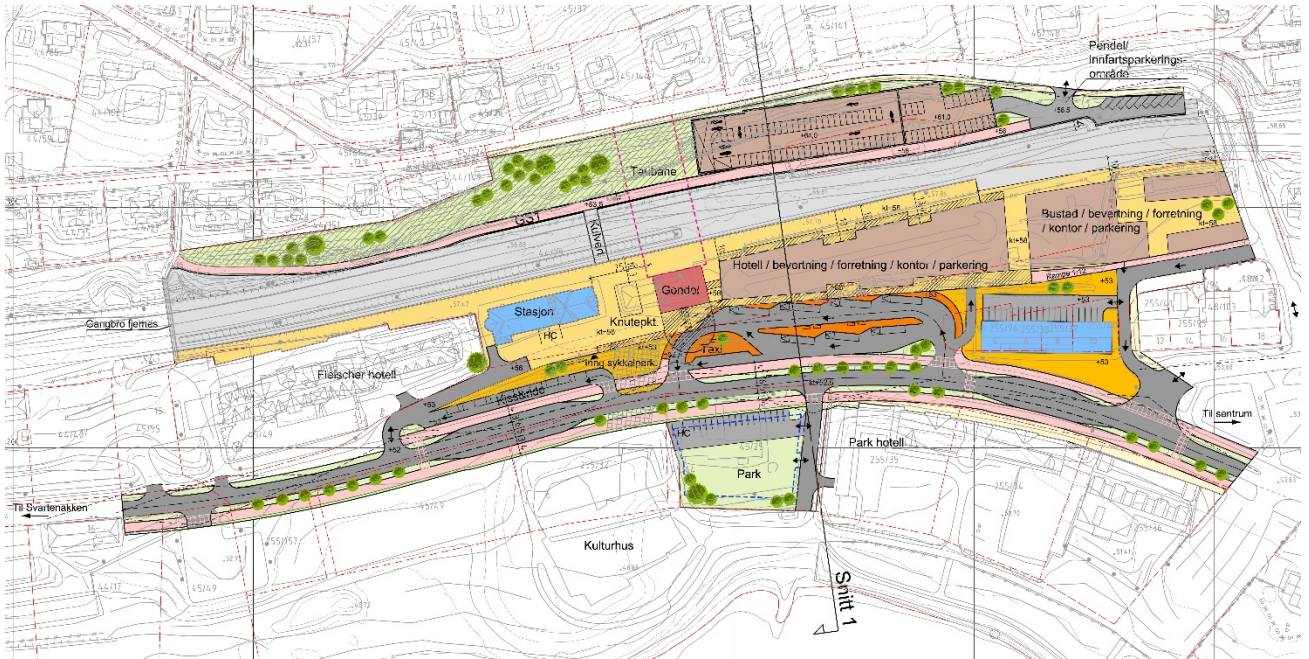

Konsept – prinsipp for utvikling (mulighetsstudie 2011)

Reguleringsplan

Med solid forankring i mulighetsstudien, ble arbeidet med områdereguleringsplan for knutepunktet igangsatt i 2011. Samtidig pågikk planlegging og gjennomføring av en omfattende oppgradering og ombygging av infrastruktur på Voss stasjon i regi av Jernbaneverket. Viktige grensesnitt mot knutepunktet ble koordinert inn mot det pågående planarbeidet med reguleringsplanen for knutepunktet:

- Bygging av ny kulvert under sporene gjør det mulig å lokalisere ny kollektivterminal og nytt terminalbygg på sørsiden av sporene på nivå med Evangerveien og erstatte dagens pendelparkering på sørsiden med fremtidig parkering på nordsiden av sporene.
- Dette åpner også for ønsket byutvikling av verdifulle arealer i knutepunktet og bidrar til positiv utvikling av Voss som destinasjon i tråd med målene.

Illustrasjonsplan fra områdereguleringen som viser de ulike elementene i planen.

Områdeplanen ble enstemmig vedtatt av kommunestyret i februar 2013.

Gjennomføring av planen

Prosjektering av kollektivterminal og terminalbygg ble igangsatt i påvente av og med forventning om at endelig finansiering skulle falle på plass, tatt i betraktning prosjektets sterke forankring. Styringsgruppen fortsatte som koordinerende forum med den hensikt å skulle ta beslutninger basert på innspill fra hvert enkelt delprosjekt som nå ble igangsatt. Hele planen er avhengig av å gjennomføres i faser basert på delprosjekter:

- JBV: Ny kulvert under spor ferdigstilt 2014, men gitt midlertidig avslutning med spunt mot sør. Denne er tilpasset et fremtidig terminalbygg.
- ROM Eiendom: Riving av «Fraktgodsen» på nordområdet for å etablere ny parkering for pendlere her. Frigjør arealer til terminalbygg, kollektivterminal, gondol og hotell på sørsiden
- ROM Eiendom: Bygging av parkering på nordsiden (ferdig juni 2016. Påløpt kostnad 4 mill kr)
- ROM Eiendom/ Voss Resort: Bygging av terminalbygg/ etablering av fundament for gondol
- Pr i dag har Rom forskuttert ca 4 mil kr til terminalbyggprosjektet.
- Statens vegvesen: Midlertidig kollektivterminal (Antatt kostnad 1 mill kr.)
- Statens vegvesen: Kollektivterminal (Budsjettert kostnad 43 mill kr)
- Voss Resort: gondol, igangsatt detaljprosjektering
- Voss Resort/ROM Eiendom: hotell, igangsatt skisseprosjekt
- ROM Eiendom/Voss kommune: utvikling av boliger/næring på «Fengselstomta»

Statens vegvesen har ansvar for prosjektering av kollektivterminalen. Prosjektering og utbygging av terminalen blir utført i tett samarbeid med ROM Eiendom/Voss Resort, da flere grensesnitt er viktig

å forholde seg til i et lite anleggsområde. Ved gjennomføringen er det viktig med samordnet fremdrift mellom ROM Eiendom og Statens vegvesen. Ved bygging av nytt terminalbygg blir også nåværende bussterminal fjernet, og ny midlertidig terminal blir tatt i bruk. Det blir prosjektert ferdig ny kollektivterminal med utbygging så snart en kan tilpasse det til fremdriften av terminalbygget. Så langt er det påløpt kostnader på kr 3,8 mill.

Finansiering

Til tross for prosjektets solide forankring gjennom en lang og tung planprosess, og etter hvert også forskuttering av avgjørende delprosjekter for å holde oppe fremdriften i dette viktige prosjektet, har vi ikke lykket med å få på plass hele finansieringen.

Først var det finansieringen av selve kollektivterminalen som ikke lot seg løse. Statens vegvesen har byggherreansvaret for dette prosjektet. Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune var enige om at kostnadene med terminalen skulle deles likt med 50% på hver av partene. Hordaland fylkeskommune bevilget sin del, men Statens vegvesen hadde budsjettet med midler først i perioden 2018-2021. Dette ble gjenstand for en lang og tung prosess som til slutt endte med at Voss kommune gjennom politisk vedtak i kommunestyret i mai i år besluttet å forskuttere Statens vegvesen sin del av investeringen, 21,75 mill kr, med tilbakebetaling tidligst mulig i perioden 2018-2021. Dette fordi bevilgningene fra Hordaland fylkeskommune krevde fullfinansiering før prosjektet kunne settes i gang.

ROM Eiendom er byggherre for terminalbygget og vil stå som eier og drifter av bygget. Prosjektet har gjennom flere år blitt utviklet i nært samarbeid mellom partene, primært med Jernbaneverket og Hordaland fylkeskommune og har fortløpende blitt forankret og informert om i styringsgruppen for Voss knutepunkt. Prosjektet har vært igjennom en utviklingsfase fra et tidlig skisseprosjekt til dagens prosjekt som nå også omfatter sykkelparkering, bagasjerom samt utvendig trapp mellom terminal og perrong samt kvaliteter knyttet til detaljer som ikke var avklart på et tidlig stadium av prosjektet.

Dagens prosjekt viser et funksjonelt og nøkternt terminalbygg med de spesifikasjoner og kvaliteter som alle parter ønsker. Det er gjennomført en anbudskonkurranse med 3 tilbydere, hvorav Backe entreprenør Bergen hadde det beste tilbudet. Den reelle kostnaden på terminalbygget basert på entreprisekontrakt er 32 mill kr.

Når det gjelder finansiering av terminalbygget, har det hele tiden vært en forutsetning at denne skal deles. Med bakgrunn i et første kostnadsoverslag på 16 mill.kr, bevilget Jernbaneverket i 2015 8.mill.kr. som sitt bidrag til byggingen. Hordaland Fylkeskommune gjorde tilsvarende. Revidert kostnadsoverslag etter innkomne anbud er som nevnt over 32 mill kr, og denne summen har blitt lagt til grunn for utkast til avtale om finansiering mellom ROM Eiendom som byggherre og hhv Hordaland fylkeskommune og Jernbaneverket gjennom anleggsbidrag. Det er enighet om avtaleteksten mellom Hordaland fylkeskommune og ROM Eiendom hvor fylket dekker 50 % av kostnadene under forutsetning at bygget er fullfinansiert før byggestart. Jernbaneverket har imidlertid ikke budsjett for å kunne øke sitt bidrag fra 8 til 16 mill.kr. ROM Eiendom har heller ikke funnet mulighet for å gå inn med midler i prosjektet, og har foreslått ulike alternativer til løsninger for Jernbaneverket for å kunne øke deres andel slik at terminalbygget kan bli fullfinansiert:

- ROM eiendom forskutterer 8 mill kr til 2017.
- ROM eiendom forskutterer 8 mill kr som deretter tilbakebetales over husleie på meget gunstige vilkår.

Ingen av disse forslagene er så langt akseptert av Jernbaneverket.

Konsekvensen av at terminalbygget mangler 8 mill kr på en fullfinansiering er at byggestart nå er stanset og allerede utsatt med flere måneder i forhold til opprinnelig fremdrift. Det haster med å ta en avgjørelse raskt. En rekke prosjekter er avhengig av at terminalbygget gjennomføres nå:

- Bussterminalprosjektet vil være umulig å gjennomføre nå dersom vi ikke finner en løsning. Her er finansieringen endelig på plass. Dette er finansiert av Hordaland fylke/Statens Vegvesen/Voss kommune.
- Gondolen skal ligge oppe på terminalbygget, og fundamentet må bygges samtidig med terminalbygget. Dette prosjektet på omkring 200 mill er finansiert. Uten gondol vil det neppe være grunnlag for hotellet.
- ROM eiendom har nylig opparbeidet og bekostet flytting av innfartsparkeringen over til nordsiden av stasjonen. Denne kostnaden ville det ikke vært behov for dersom øvrige prosjekter ikke blir realisert.
- Jernbaneverket har gjennom prosjektet på Voss brukt betydelige summer for generell opprusting og tilrettelegging for økt sikkerhet, bedre trafikkstrømmer og universell utforming. Nytt terminalbygg vil være siste fase for å komplettere det arbeidet som allerede er gjort på Voss stasjon, og som vil knytte plattformdelen til resten av knutepunktet.

En realisering av disse planene har stor betydning for den trafikale situasjonen i knutepunktet. I tillegg vil prosjektene som er under planlegging og utvikling i knutepunktet bidra til mer enn 200 nye arbeidsplasser og flere nye boliger og bidra til å styrke reiselivsnæringen både lokalt på Voss og regionalt.

For utviklingen av Voss som regionens viktigste kollektivknutepunkt og reiselivsdestinasjon er det avgjørende at terminalbygget blir fullfinansiert slik at både dette og øvrige prosjekter rundt knutepunktet lar seg realisere. Styringsgruppen understreker viktigheten av at det blir funnet en tilfredsstillende løsning i nær fremtid.